

คำวินิจฉัยของ นายอุระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖/๒๕๕๓

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยขอเบรคการใช้บังคับตาม
มาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงได้ความว่า เนื่องจากจะมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๓
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“มาตรา ๖๘ บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ย่อมเสียสิทธิตาม
ที่กฎหมายบัญญัติ

การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งและการอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งให้เป็นไปตาม
ที่กฎหมายบัญญัติ”

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า มีปัญหาว่า มีบุคคลใดบ้างที่ไม่อยู่ในข่าย หรือได้รับการยกเว้น
ไม่ต้องไปแจ้งเหตุอันควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ตามมาตรา ๖๘ อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๖ จึงได้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นมาให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า บุคคลที่มีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามความในรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๖๘ มีบุคคลใดบ้างที่ไม่อยู่ในข่าย หรือได้รับการยกเว้นไม่ต้องไปแจ้งเหตุอันควรที่ทำให้ไม่อาจ
ไปเลือกตั้ง และจะใช้กับพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และพระบรมราชวงศ์ ด้วยหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อชีวิตและความเป็น
อยู่ของประเทศตลอดมา รูปแบบในการปกครองประเทศนั้น พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีอำนาจ
สูงสุดที่เรียกว่า สมบูรณาญาสิทธิราชย์ ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ ๒๔ มิถุนายน
๒๔๗๕ ก็ได้เปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในส่วนรูปแบบโครงสร้างของสถาบันการเมืองที่ถูกกำหนดโดย
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และในชั้นพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรกนั้น

ก็ได้มีลายพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องเจ้านายเหนือการเมือง ถึงพระยามโนปกรณนิติธาดา ประธานคณะกรรมการราษฎร ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ สรุปความว่า ในเรื่องที่เกี่ยวข้องแก่พระบรมวงศานุวงศ์ จะควรดำรงอยู่ในฐานะใดในทางการเมือง กล่าวโดยหลักการ พระบรมวงศานุวงศ์ ย่อมดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพเหนือความที่จะพึงถูกติเตียน ไม่ควรแก้ตำแหน่งการเมือง ซึ่งเป็นการงานที่นำมาทั้งในทางพระเดชและพระคุณย่อมอยู่ในวงอันจะต้อง ถูกติถูกชม พระองค์จึงทรงเห็นด้วยที่พระยามโนปกรณนิติธาดา เห็นว่า เพื่อความสงบเรียบร้อย สมัครสมานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในระหว่างเจ้านายกับราษฎรควรถือเสียว่า พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปย่อมดำรงอยู่เหนือการเมืองทั้งหลาย ส่วนในทางที่เจ้านายจะช่วยทะนุบำรุงประเทศ บ้านเมืองก็ย่อมมีโอกาสบริบูรณ์ในทางตำแหน่งประจำและตำแหน่งอันเกี่ยวกับวิชาเป็นพิเศษอยู่แล้ว

หากพิจารณาโดยละเอียดก็จะได้เห็นรูปแบบของการปกครองของไทยหลังเปลี่ยนแปลง การปกครองว่าเป็นระบบรัฐสภาที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งระบบนี้ก็ได้ดำรงอยู่ต่อมาจนปัจจุบัน แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญทั้งโดยการยกเลิก ร่างใหม่ แก้ไขเพิ่มเติมไปก็ครั้งที่หนึ่งก็ตาม โครงสร้างของระบอบการปกครองก็ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อคำนึงความตั้งใจของคณะผู้ร่างรัฐธรรมนูญ และประเพณีการปกครองของประเทศไทย ตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แล้วจะเห็นเจตนารมณ์ได้อย่างชัดเจนว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ดำรงอยู่เหนือการเมือง ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพเหนือความที่จะพึงถูกติเตียน รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๘ บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิด กล่าวหา หรือฟ้องร้อง พระมหากษัตริย์ในทางใดๆ มิได้ และมาตรา ๓ บัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตย โดยผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล จึงเห็นได้ว่าพระมหากษัตริย์ยังอยู่ในสถานะที่มีสิทธิเลือกตั้ง แต่ย่อมเป็นดุลยพินิจของพระมหากษัตริย์ที่จะไปทรงใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ โดยที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และระเบียบ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ฯ ไม่อาจกำหนดให้พระมหากษัตริย์มีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเพื่อมาใช้อำนาจอธิปไตยอีกแต่ประการใด ดังนั้นที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง...” นั้นไม่ได้หมายรวมถึง พระมหากษัตริย์ และพระบรมราชวงศ์ ซึ่งจะควรสืบราชสันตติวงศ์ตามกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียวว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ ซึ่งได้ปฏิบัติพระราชกรณียกิจ แทนพระองค์อยู่เป็นเนืองนิจตามที่ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ไม่ใช้กับ พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และพระบรมราชวงศ์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒ และ มาตรา ๒๓

นายอูระ หวังอ้อมกลาง
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ